

Izbaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23. ILL., PETEK, 30. MARCA (MARCH 30), 1945 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 64 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ruske čete prekoračile avstrijsko mejo; bliskovito prodiranje ameriških armad

Kolone prve in tretje ameriške armade prodrle 27 milj daleč v notranjost centralne Nemčije. Zavezniške sile rušijo nemške obrambne linije v vseh krajih zapadne fronte. Feldmaršal Montgomery zagnal oklopne formacije v Vestfalijo. Deveta ameriška armada zasedla Thyssenove jeklarske tovarne.—Rusi zasedli štiri nemške trdnjave v prodiranju preko severozapadne Ogrske proti Dunaju. Sovjetske sile na severnem koncu vzhodne fronte okupirale Gdynijo, mornarično bazo ob Baltiškem morju.—Ameriški letalci potopili in poškodovali 19 japonskih parnikov

LONDON, 29. marca.—Radio "Svobodna Avstrija" je danes naznanil, da je tretja ukrajinska armada pod poveljstvom maršala Tolbukina prekoračila avstrijsko mejo na točki 40 milj južno-vzhodno od Dunaja. Čete te armade so osvojile več vasi v obmejni avstrijski provinci Burgenland.

PARIZ, 29. marca.—Britske in ameriške čete prodirajo severno od Porurja in se bližajo Hannoverju, 142 milj od Berlina. Zavezniške armade so zavzele večje število nemških mest, med temi Kassel, Essen in Heidelberg. Frankfurt ob Maini je v rokah ameriške tretje armade.

Zavezniške čete zmagujejo na obeh glavnih frontah, na vzhodni in na zapadni. Poraz Nemčije je blizu.

PARIZ, 29. marca.—Kolone prve in tretje ameriške armade so prodrle 27 milj daleč v notranjost centralne Nemčije, navezale stike v bližini Giessena in se začele valiti proti Berlinu. Prve so dospеле do točke, ki je oddaljena 209 milj od nemške prestolnice.

Največja koncentracija tankov v zgodovini mehaničnih operacij je po uradnem poročilu 72 milj vzhodno od reke Rene. Zavezniške sile rušijo nemške obrambne linije v vseh krajih zapadne fronte.

V ozadju oklopnih kolon je združena sila treh ameriških armad—prve, tretje in sedme, ki drži 175 milj dolgo linijo. Enote sedme armade so prodrle 37 milj daleč v Nemčijo v zadnjih 24 urah in se združile s četami tretje armade pri Aschaffenburgu, mestu ob reki Main.

Nemci so bili poginili pri Aschaffenburgu in Hanauju. Tretja armada drži polovico razdejane Frankfurta, devetega največjega nemškega mesta. Poročilo pravi, da je prva francoska armada prekoračila Reno in invadirala Baden, nemško provinco.

Britski feldmaršal Montgomery je zagnal oklopne formacije v Vestfalijo na severnem koncu zapadne fronte. Te se zdaj valse proti Muensterju in Berlinu. Kanadske čete so naskočile in zavzele Emmerich, mesto ob Reni v bližini holandske meje.

Center linije druge britske armade je pri Bocholtu. Oddelki te armade so zasedli Kretschling-pojti bitki z Nemci. Pehotne enote so okupirale Dorsten, strateško mesto, 16 milj vzhodno od Rene.

Nemško poveljstvo poroča, da je četrta oklopna divizija tretje ameriške armade udrila v Gemuenden, 43 milj vzhodno od Frankfurta in 218 milj od Berlina. Gemuenden je oddaljen 110 milj od čehoslovanske meje.

Ameriške in britske sile so osvobodile več tisoč zavezniških vojnih ujetnikov v prodiranju preko Nemčije. Med temi so Francozi, Rusi, Poljaki in Grki. Oklopne in pehotne kolone devet ameriške armade so invadirale Porurje. Udrle so v severna predmestja Dünburga in razegnile mostišča ob reki Ruhr. Zdaj drže 16 milj dolg in 14 milj širok pas ozemlja ob tej reki. Velike Thyssenove jeklarske tovarne, ki so igrale veliko vlogo v oboroževanju Hitlerjeve armade pred in po izbruhu vojne, v Hambornu so okupirale čete devete armade.

Seja odbora Vse-ameriške unije

Argentina hoče podpisati pakt

Washington, D. C., 29. marca.—Vodilni odbor Vseameriške unije je naznanil sklicanje izredne seje, ki se prične v soboto. Člani odbora bodo na tej seji razpravljali o prošnji argentinske vlade glede podpisa pakta, katerega so ostale ameriške države podpisale na nedavni konferenci, katera se je vršila v Mehiki.

To je prvi korak Argentine, da pride v krog družine ameriških republik. Argentinska vlada je zadnji ponedeljek napovedala vojno Nemčiji in Japoniji in se postavila na stran Združenih narodov. Ona hoče poslati svoje reprezentante na konferenco teh narodov, ki se prične 25. aprila v San Franciscu, Cal.

Odločitev, ali bodo ameriške države priznale argentinsko vlado, to zdaj, ko je pretrgala diplomatske odnose s Nemčijo in mu napovedala vojno, še ni padla.

Buenos Aires, Argentina, 29. marca.—Baron Shu Tomli, japonski poslanik v Argentini, in člani njegovega štaba, so dobili noto od argentinske vlade, da morajo ostati v svojih rezidencah, dokler ne bodo obveščeni glede internacije.

Med člani poslaniškega štaba je podadmiral Katsumi Yukishita, mornarični ataše. On je bil pred nekaj meseci obdolen, da je vodja japonskega špijskega krožka v Argentini.

Pomožno delo v Jugoslaviji

Misija UNRRA prevzame odgovornost v Grčiji

Washington, D. C., 29. marca.—Poročilo iz Kaira, Egipt, pravi, da vojaška odgovornost za nasiljevanje prebivalcev v Grčiji preneha, ko pride tja misija pomožne organizacije Združenih narodov (UNRRA). Nadaljnja misija je pripravljena za prevzete oskrbe v Jugoslaviji. Člani vodilnih misij UNRRA na Balkanu so že na delu.

Glede dostavljanja živil in drugih potrebščin Jugoslaviji je Nikola Petrovič, minister za trgovino in dobave, govoril s časniki v Belgradu. Njegovo izjavo je objavil belgradski list Politika.

"Dobili smo pomoč od zaveznikov in smo jim hvaležni," je rekel Petrovič. "Živilska kriza v Dalmaciji se je nekoliko ublažila in položaj se je izboljšal. Preglavitve nam dela transportacija, ker ni dovolj tovornih avtov. Živil ne moremo še dostavljati v oddaljene kraje."

Petrovič je dalje rekel, "da je bil dogovor o zavezniški pomožni organizaciji podpisan v januarju. Ta je obljubila, da bo poslala 60,000 ton živil, zdravil in drugih potrebščin v Jugoslavijo. Doslej je poslala 10,000 ton potrebščin, med temi 7000 ton živil. Dostavitve teh je zadostovala za začasno ublažitev bede v Dalmaciji. Upamo, da bo pomoč prihajala v večjem obsegu v dalmatinske luke ob Jadranskem morju. Pot je odprta v Jugoslavijo tudi skozi Solun, grško luko ob Egejskem morju.

NEMŠKI VODITE-LJI PRIZNALI VOJNO KRIZO

Poročila o dezertacijah vojakov iz armade

ODBOR POZIVA NA REVOLTO

London, 29. marca.—Nemški voditelji in nacistične časniške agencije priznavajo vojno krizo in omajanje front ob Reni. Dr. Max Krull, radijski komentator, je izrazil bojazan pred združitvijo enot tretje ameriške armade, ki se valse preko Nemčije proti vzhodu, s sovjetskimi silami.

Krull je omenil možnost odrežanja južnih nemških pokrajin od severnih na črti ob reki Main. On je, da potolaži nemško ljudstvo, izjavil, da ima Nemčija še vojaške rezerve, katere bo zagrnala v boj proti sovražnikom na zapadni in vzhodni fronti.

Radio Luksemburg poroča o dezertacijah vojakov iz nemške armade. Število dezertirjev stalno narašča in nemške vojaške avtoritete so brez moči.

Stotnik Ludwig Sartorius, drugi radijski komentator, je dejal, "da prodiranje kolon tretje ameriške armade v bavarske pokrajine je vzrok, da ne more nihče povedati, kje je fronta." Besednik Goebbelsa, ministra nacistične propagande, je opozoril nemško ljudstvo, "da je prišel čas velikih odločitev in bilo bi nesmiselno, če bi čakali, da se zgodi čudež zunaj Nemčije."

Radio Pariz je ponovil poročilo, da je Hitler konferiral s člani vlade in voditelji nacistične stranke v Berchtesgadenu o kritični vojni situaciji. Feldmaršal Rundstedt, bivši poveljnik nemških armad na zapadni fronti, je bil aretiran.

PARIZ, 29. marca.—Svobodni nemški odbor je objavil proklamacijo s pozivom na nemške častnike in vojake, naj končajo vojno in obrnejo svoje orožje proti Hitlerju in njegovi gangi. Proklamacija je v imenu odbora podpisal Albert von Hindenburg, nečak umrlega feldmaršala in predsednika Paula von Hindenburga.

Proklamacija je bila spisana v internacijskem taborišču v Alzaciji, v katerem se Hindenburg nahaja. Predsednik odbora je Florian Niebergall.

Naciji ustrelili župana v Aachenu

Zavezniške avtoritete v zagati

Aachen, Nemčija, 29. marca.—Trije nacisti, ki so se spustili na tla s padali, so napadli in ustrelili Franza Oppenhofa, župana tega mesta. To pozicijo je dobil od zavezniških vojaških avtoritet. Umor je bil izvršen na ganeški način. Morilec so po storjenem dejanju pobegnili.

Diktator Hitler je že večkrat zapretil, da bo sleherni Nemec, ki bo kooperiral z zavezniki, ustreljen. Umor Oppenhofa je prva manifestacija nacistične politike. Umor župana je spravljal zavezniške vojaške avtoritete v zagato. Te imajo velike težave pri iskanju voditeljev v nemških krajih, kateri so pod zavezniško vojaško kontrolo, ki niso nacisti in bi lahko prevzeli pozicije v civilnih administracijah.

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland.—Družina Andrew Marinčič je bila obveščena, da je 26. febr. padel na Filipinih (Corregidor) njen sin Cpl. Andrew Marinčič, ki je služil pri padalcih od februarja 1939 in preko morja dve leti. Poleg staršev zapuša dva brata (enega v armadi, drugega pri trgovski mornarici) in pet sester.—V Nemčiji je bil 15. jan. ranjen Pfc. Frank A. Petek, sin Francka Petka iz Euclida, star 25 let. V armadi je od lanskega februarja in preko morja od julija. Njegova žena živi v Munhallu, Pa.

Rošen iz ujetništva

New York.—Tukajšnji slovenski župnik rev. P. Petric je bil obveščen, da je bil njegov nečak saržent John Petric osvojen iz nemškega ujetništva. Nahajal se je v Vzhodni Prusiji, kjer so ga rešili Rusi z drugimi ujetniki vred. John Petric je bil drugi ranjen 17. sept. na zapadni fronti in obenem ujet po Nemcih.

Rudarji se izrekli za oklic stavke

Možnost zasega premogovnikov

Washington, D. C., 29. marca.—Rudarji na polju mehkega premoga, člani unije United Mine Workers of America, so se izrekli za oklic stavke z ogromno večino glasov. S tem so dali zaupnico Johnu L. Lewisu, predsedniku unije. On bo lahko oklic stavko, ker so mu rudarji poverili to oblast.

Glasovanje o oklicu stavke je nadziral federalni delavski odbor. Odbor poroča, da so bile glasovnice preštete v 60 izmed 90 rudarskih okrajev in da se je 121,569 rudarjev izreklo za oklic stavke, proti pa samo 16,076. Izid, ki še ni popoln, kaže, da se mnogo izmed 400,000 rudarjev, ki delajo v rovih mehkega premoga, ni udeležilo glasovanja.

Veljavnost sedanje pogodbe med rudarsko unijo in operatorji potече v soboto popolnoci. Dasi je ogromna večina rudarjev izrekla za oklic stavke, ne pomeni to, da bo izbruhnila. Lewis lahko odloži oklic stavke. On zahteva, da morajo premogovne kompanije prispevati 10 centov od vsake tone proizuranega premoga v blagajno unije.

Skoro gotovo je, da bo vlada zasegla premogovnike, če bodo rudarji zastavkali. Lewis še ni odgovoril Haroldu L. Ickesu, notranjemu tajniku, ki je tudi administrator kurirja, ki je pripadatel podaljšanje veljavnosti sedanje pogodbe za en mesec.

Operatorji so zavrnili Lewisovo zahtevo, da mora unija dobiti deset centov od vsake tone premoga. Izjavili so, da so pripravljeni zvišati mezde za dolar na dan. Doslej še ni nobenega znamenja glede dosege sporazuma med rudarsko unijo in operatorji.

Rumunski premier zagotavlja Madžare

Bukarešta, Rumunija, 29. marca.—Premier Petru Groza je dal zagotovilo glede pomoči beguncem v severni Transilvaniji, ki je prišla pod Rumunijo s dovozljenjem sovjetske Rusije. "Nikdar nisem prikrival dejstva, da sem bil vedno prijatelj Madžarov, ki žive poleg nas v Transilvaniji," je dejal premier. "Ta dva naroda sta se borila drug proti drugemu stoletja. Bili so časi, ko so se Rumunci maščevali nad Madžari in obratno. To se ne sme več ponoviti. Bilo je že preveč žrtv in prelite krvi. Po stoletjih nam je zdaj prvič dana prilika za lojalno in odkrito kooperacijo."

Načela industrijskega miru osvojena

Kooperacija med delavci in delodajalci

Washington, D. C., 29. marca.—Skupna udeležba Kongresa industrijskih organizacij, Ameriške delavske federacije in Ameriške trgovske zbornice v akcijah v interesu industrijskega miru je bila sankcionirana po predsedniških teh grup. Ti so Philip Murray, William Green in Eric A. Johnston, ki so na svojem sestanku osvojili načela za povojni industrijski mir.

Zveza ameriških tovarnarjev, ki je proti sodelovanju z unijami v upravljanju industrij, se ni pridružila omenjenim organizacijam. Johnston je povedal časnikarjem, da je organizacija tovarnarjev poslala reprezentanta na konferenco kot opazovalca.

Predsednik Ameriške trgovske zbornice je izrazil upanje, da se bo tudi organizacija tovarnarjev končno izrekla za kooperacijo med delavci in delodajalci.

Imenovan je bil odbor reprezentantov CIO, ADF in Ameriške trgovske zbornice, ki bo skušal uglasiti pot kooperaciji. George W. Taylor, načelnik vojne delavskega odbora, je dejal, da osvojena načela so velik korak naprej v prizadevanjih za dosseg industrijskega miru.

Mannerheim pojde v pokoj

Levičarske sile prihajajo v ospredje

Stockholm, Švedska, 29. marca.—Sem dospela poročila iz Helsinkia trdijo, da bo stari feldmaršal Mannerheim resigniral kot predsednik Finske in šel v pokoj. To bo prvi korak v glibanju, da se vlada prilagodi situaciji, ki je nastala po izidu parlamentarnih volitev, ko so levičarske grupe demonstrirale svoj vpliv.

Mannerheim je držal finsko ljudstvo skupaj v težkih časih, ko so se vršila pogajanja s sovjetsko vlado glede sklenitve premirja. Finska se je po sklenitvi premirja umaknila iz vojne kot zaveznica nacistične Nemčije.

Kot posebej konzervativnih in protikomunističnih elementov na Finskem, ni Mannerheim priljubljen v Moskvi. On je bil večkrat tarča napadov v sovjetskih listih. Gotovo je, da bodo levičarji, ki so dobili sedeže v parlamentu, pritiskali na Mannerheima, naj resignira, če se ne bo prostovoljno umaknil.

Nobenega dvoma ni, da bo feldmaršala nasledil kot predsednik Finske premier Joho K. Paasikivi, ki je znan kot prijatelj sovjetske Rusije in ima oporo pri skoraj vseh političnih grupah.

Dasi je radikalna demokratična ljudska unija dobila 25 odstotkov sedežev v parlamentu pri nedavnih volitvah, se zanaša na podporo socialnih demokratov in liberalnih elementov v drugih strankah. Njen program določa poglobitev kooperacije med Finsko in Sovjetsko unijo, zatiranje fašizma in izvajanje ekonomskih reform. Cay Sundstrom, urednik lista Vapaa Sana, glasila levičarjev, je dejal, da so dobri izgledi za kooperacijo med ljudsko unijo in socialnimi demokrati, kakor tudi z demokratičnimi elementi v drugih strankah. Sundstrom, bivši socialni demokrat, je bil obsojen v zapor za tri leta zaradi svojih levičarskih nazorov. Pri volitvah je bil izvoljen za poslanca.

Nekateri vodilni finski listi propagirajo tesno kooperacijo s sovjetsko Rusijo.

FRANCOSKA VLA-DA NE BO PREKLICALA PAKTA

Porenje mora postati vojaška baza

VPRAŠANJE KOLEKTIVNE ZASČITE

PARIZ, 29. marca.—Zunanji minister Georges Bidault je na seji članov posvetovalne skupščine pojasnil stališče, katero bo zavzela francoska delegacija na konferenci Združenih narodov, ki se prične 25. aprila v San Franciscu, Cal. Govorice se širijo, da bo general Charles de Gaulle, predsednik začasne vlade, prevzel načelnitvo delegacije.

Francoška delegacija bo na konferenci v San Franciscu povedala, da Francija ne bo preklicala pakta vzajemne vojaške pomoči, katerega je sklenila s sovjetsko Rusijo. Ona smatra ta pakt za potrebno politično orodje.

"Bidault je dejal, da bo Francija vztrajala pri zahtevi, da mora Porenje postati francoska vojaška baza potem, ko bodo ameriške in britske čete zapustile to nemško pokrajino. "Kolektivna zaščita je dobra stvar, toda ustroj in osnova zanjo še nista ustanovljena," je rekel minister. "Nova vojna lahko izbruhne pred formiranjem ustroja kolektivne zaščite. Francija potrebuje z Rusijo sklenjeno pogodbo, ki je garancija takojšnje in zadostne pomoči."

Zunanji minister je omenil, da Francija ni bila povabljen na konferenco "velike trojice" v Jalti na Krimu, toda to ne pomeni, da ni velelila. On je zanikal obdolžitve, da se hoče Francija izolirati in torpedirati idejo kolektivne zaščite. Bidault je naglašal, da je pakt z Rusijo v soglasju s kolektivno zaščito.

Maurice Thores, vodja komunistične stranke, je pohvalil Bidaultovo deklaracijo. Socialisti in desničarji so tudi ploskali zunanjemu ministru, ko je zaključil svoj govor.

Bidault je zanikal poročilo, katero je objavil neki zunanji list, da pakt med Francijo in Rusijo vsebuje tajno klavzulo, ki daje Franciji svobodno akcijo na zapadu, Rusiji pa na vzhodu. Dejal je, da je poročilo brez podlage.

Nova nemška tipanja za mir

Stockholm poroča o možnosti revolte

London, 29. marca.—Poučeni krogi trdijo, da so Nemci, ki se proglašajo za konservativne in nasprotnike naciev, obnovili tipanja za sklenitev miru. Premier Churchill je dejal, da bo "velika trojica" skupno razpravljala o teh tipanjih.

General Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniških armad, je dejal, "da ne bo pogajanj glede brezpogojne kapitulacije Nemčije. Brezpogojna kapitulacija bo narekovana, ko pride čas za to."

Kaos se širi v Nemčiji. Mili-joni beguncev in tisoči vojaških dezertirjev se kladijo po deželi. Železniški promet je paraliziran in dostavljanje živil lačnim ljudem ni mogoče. Poročilo iz Stockholma, Švedska, omenja možnost vojaške revolte v Nemčiji.

Diktator Hitler se posvetuje s člani vlade in voditelji nacistične stranke. Vsa znamenja kažejo, da položaj v Nemčiji dozoreva za revolto.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržene drave (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosemstvo \$9.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Posnemanje Hitlerja

Hitlerju in njegovemu krvniškemu režimu, zgrajenemu na lažeh, nacijskem suženstvu in barbarizmu, so dnevi šteti. Ne moremo pa reči, da so dnevi šteti tudi Hitlerizmu. Lahko se uresniči njegove besede, ko je pred par leti rekel nekako takole: "Lahko se zgodi, da bomo poraženi v tej vojni, toda narodni socializem (nacijskim) bo živel in se razvijal naprej."

Te Hitlerjeve besede niso prazne, kajti poraz nacijske Nemčije še ne pomeni tudi poraz Hitlerizma ali nacijskega. To je najbolj fundamentalna resnica, kateri si mora delavstvo zapomniti in biti vedno na straži. V vsaki kapitalistični deželi so zasejane klice fašizma, ki ga v ugodnem zgodovinskem momentu vržejo na dan totalitarnega orientirane politične in gospodarske sile, lahko na povsem "demokracijski" način in tudi pod krinko "demokracije". To se lahko zgodi tudi v Ameriki.

Nositelji fašizma niso samo kapitalisti in profesionalni militaristi, marveč tudi psevdo-liberalci, ki sicer grme proti Hitlerju in Hitlerizmu, toda so se pripravili okleniti nacijskih metod. Sploh so psevdo-liberalci bolj nevarni politični faktor kot pa tradicionalni reakcionarji; slednji ne bodo nikdar preslepili delavstva, psevdo-liberalci, ki jadrjo tudi pod znamko "new deala," ga pa lahko speljejo na led in v bistvu postanejo glavni kotilci fašizma.

★ ★ ★

Da pišemo te vrstice, nam je dal povod nov zakonski osnutek za prisilno delo, katerega je skrcpal konferenčni odbor obeh zbornic kongresa kot "kompromis." Ta "kompromis" je stoprocentno kopiranje nacijskega delavskega zakona in nacijskih metod pri uklenitvi nemškega delavstva v verigo prisilnega dela. In kar je slabše, tudi lahko postane zakon. Nižja zbornica je zadnji tork z sprejela ta osnutek s 167 proti 160 glasovom, izid v senatu pa bo znan predno pridejo te vrstice pred večino čitateljev.

Po izjavi senatorja O'Mahoneyja iz Wyominga je ta kompromisni načrt, izdelan po konferenčnem odboru obeh zbornic, "neprimerno slabši" od vseh podobnih načrtov, ki so bili predloženi kongresu. Enega teh načrtov, ki ga je izdelal odsek za vojaške zadeve in je imel vso oporo administracije, je nižja zbornica sprejela že pred nekaj tedni. Senat se je temu upr in sprejel svoj načrt, s katerim je legaliziral ukrepe War Manpower komisije in določil precej strogo kazen za delodajalce, ki bi kršili njegove ukrepe. Osnutek je tudi določal, da morajo ti ukrepi sloneti na principu "svobodnega dela."

Ker se konferenčni odbor ni mogel zediniti za noben sprejeti osnutek, se je poslužil neobičajnega koraka in je izdelal svoj osnutek na čisto nacijskih konceptih prisilnega dela. Tega ne zapisemo kar tjavendan in ni nobena demagogija, marveč bridka resnica.

Če tudi senat sprejme ta osnutek, tedaj bo vsak delavec zakonito priklenjen na delu za delodajalceve profite: če mu bo vlada ukazala, da mora iti v drugo tovarno ali drugi kraj dežele na delo, lahko na veliko slabše plačano delo, bo moral to storiti. Če tega ne bo storil, bo podvržen zaporu do enega leta in do \$10,000 globe. Enaka kazen velja tudi za delodajalce, ki bi kršili ta zakon.

Odgovornost za izvajanje tega zakona bi bila v področju vojnega koordinatorskega Byrnesa, ki ima tudi neoficielni naslov "pomožnega predsednika." On bi lahko poveril izvajanje tega zakona bodisi vojaški ali civilni oblasti.

★ ★ ★

Na slinih načelih slone tudi vsi Hitlerjevi dekreti o prisilnem delu v Nemčiji. To je razvidno iz članka izpoda peresa Herberta S. Blocka, ki je bil priobčen leta 1943 v januarjski številki revije Monthly Labor Review, katero izdaja zvezni delavski department. (Del tega članka je priobčen v The Callu (uvodnik) od 26. marca.) Če so avtorji tega zakona čitali ta članek ali ne, nam ni znano; razvidno pa je, da je njih osnutek na vsej črti podoben Hitlerjevemu dekretu o prisilnem delu.

Iz zadnjih poročil iz Washingtona čitamo, da je možnost, da bo tudi senat sprejel ta osnutek. Vsaj administracijski krogi so napovedali, da bo sprejet z okrog osmimi glasovi večine. In predsednik Roosevelt, ki si toliko prizadeva, da stre Hitlerju glavo in osrce svet (izjema je Amerika) s "štirimi svobodami," ga bo seveda podpisal, kajti tak zakon je že parkrat zahteval od kongresa.

Tako bo dežela na predvečer Hitlerjevega poraza dobila tipičen nacijski zakon, ako te sile "demokracijskega totalitarstva" (!!!) zmaga tudi v senatu. Hitler ni govoril praznih besed, ko je rekel, da bo nacijskim "živel in se naprej razvijal."

★ ★ ★

Pri tem je značilno še nekaj drugega: kombiniranje sil za in proti temu produktu iz Hitlerjevega vrta. Proti zakonu prisilnega dela so se v skupnem taboru znašli podjetniki, organizirano delavstvo in radikali ter progresivi. V totalitarnem taboru za sprejetje tega zakona pa so se znašli psevdo-liberalci, komunisti, militaristi in del reakcije.

V nižji zbornici je za ta osnutek glasovalo 138 demokratov, 27 republikancev in kongresnik Marcantonio od ameriške delavske stranke iz New Yorka, ki vedno sledi komunistični "liniji." Ves Browderjev aparat je bil namreč na delu za sprejetje tega zakona. In tako so se tudi nekatere unije, ki jih oni kontrolirajo, izrekle za prisilno delo, kakor tudi za obvezno vojaško službo po vojni. Proti pa je glasovalo 48 demokratov in 112 republikancev—več kot sto kongresnikov je bilo odsotnih. Za predlog je glasovala tudi "liberalna" kongresnica Douglas iz Illinoisa.

Za ta zakon iz nacijskega vrta je pridno lomil kopja tudi psevdo-liberalni Fieldov Chicago Sun, ki je zadnje dni zapisal v uodniku, da je bilo proti tej zakonodaji napisanega nič koliko "nonsensa." Toda če je taka zakonodaja "nonsense," potem je tudi ves nacijskim—"nonsense!"

Glasovi iz nasebina

"VESELO VELIKO NOČ..."

Chicago, Ill.—Veliki petek je tukaj; za njim pride vstajenje Kristusa. Zima je pri kraju, spomlad prihaja in v naravi se vse budi in vstaja. Kajne, kako hitro mine zima in že se veselimo spomladi. Srečni se lahko štejejo, da zima tako hitro izgine. Ako pa le malo pogledamo preko mej te srečne rajске doline Amerike, pa vidimo, da vstajenje in spomlad prav počasi prihajata in da ljudje na svetu, kateri imajo že več let samo veliki petek in zimo in že več ne verujejo, da je vstajenje in spomlad.

Želimo Vam veselo veliko noč... Žalosti nas, da Vam moramo poročati, da je Vaš sin padel za domovino. Včeraj ste čitali, da je bil sosedov fant težko ranjen v boju za domovino! "Vesela velika noč..." Iz Jugoslavije prihaja poročilo, da je prav iz Vašega mesta in vasi umrlo 250 ljudi od lakote, 21 hiš je bilo do tal požganih, 50 nedolžnih ljudi so ustrelili Nemci. Otroci so tako sestrčani, da zdravnik sploh dvomi, da jih bo mogoče rešiti. Povsod teče kri. Pomankanje in trpljenje je tako grozno, da ga nobeno človeško pero ne more popisati. Te žrtve v starem kraju sploh ne upajo, da še kdaj pride vstajenje in spomlad. "Veselo veliko noč..." Vstajenje prihaja tudi tem trpinom, toda na žalost zelo počasi in nekateri ga sploh ne bodo dočakali.

Kaj pa mi tukaj delamo? Ali se zavedamo, koliko svet trpi? Večina ameriških Slovencev se zaveda resnega časa, v katerem živimo, toda veliko je pa tudi takih, kateri samo sebe poznajo in niti drobtin od svoje mize ne privoščijo tistim, kateri se borijo in dajejo življenja za Ameriko, in ne tistim, kateri umirajo za lakoto v svoji rojstni domovini Jugoslaviji. Skratka: ne kupujejo bondov; kadar je zbiranje za Community Fund ali Rdeči križ, nimajo nikdar denarja. Nikdar ne darujejo za reveže v starem kraju in niti kosa stare obleke ne morejo darovati za te siromake. Tudi tem "veselo veliko noč", ako jo lahko imajo.

Čikaška društva se dobro zavedajo svojih dolžnosti, katere imajo do naše domovine Amerike in rojakov v Jugoslaviji. V mesecu novembru 1944 so imela skupno prireditev za Ameriški rdeči križ, katera je prav dobro izpadla. Na tem mestu se prav iskreno zahvaljujem pevskim zborom in posameznim umetnikom, kateri so sodelovali pri programu, vsem delavcem, posebnost pa še Johnu Gottliebu, kateri je kot tajnik imel največ dela. Delavcem ni potreba z imeni navajati, ker jih vsi dobro poznate. To so ljudje, kateri delajo pri vsaki prireditvi in niso nikdar preveč zaposleni ali utrujeni, da bi ne pomagali, kadar gre za dobro stvar. Čast jim! Le škoda, da nimamo več zavednih ljudi, kateri bi bili pripravljeni sodelovati, kadar gre za dobrodelno ali narodno stvar.

Zenska društva so priredila "bingo party". Čisti dobiček je šel za vojake in za reveže v starem kraju. Uspeh je bil zelo do-

ber. Prav lepa hvala našim zavednim ženskam.

Prihodnja prireditve skupnih društev bo 29. aprila. Vse kaže, da je veliko zanimanja za njo med tukajšnjimi Slovenci. To bo ena največjih prireditev, kar smo jih še kdaj imeli. Ves čist dobiček je namenjen za takojšnjo pomoč Jugoslaviji. Dolžnost vsakega Slovenca v Chicagu in okolici je, da se te prireditve udeleži. Kdor ne pomaga sedaj, je zelo slab Slovenec in nima srca za trpeči narod. Program bo zelo bogat in bo pravočasno naznanjen v vseh slovenskih listih. Vstopnice lahko dobite pri vseh društvenih tajnikih in članih podružnic SANSa in JPO-SS. Vsi oglasi za programsko knjižico morajo biti v rokah podpisane ali tajnika do 5. aprila. Ako je mogoče kateri ženski speci potico ali krofe ali darovati kako drugo stvar, se ji že v naprej zahvaljujem. Jaz sem prepričan, ako bomo vsi sodelovali, bomo lahko ponosni na uspeh prireditve in bomo lahko z mirno vestjo rekli, da smo storili vse, kar je bilo v naši moči, da olajšamo vsaj nekoliko gorja, skozi katerega gre ubogi jugoslovanski narod.

Ako imate še kaj stare obleke, prinesite jo še ta mesec na Wolcott st. in Cermak rd., da nam bo mogoče takoj odposlati v New York. Vsem tistim, kateri kupujejo vojne bonde, darujejo za naše vojake, Rdeči križ in podpirajo svetovno znano armada maršala Tita, in kateri so že danes sklenili, da pridejo na našo prireditev, želim veselo veliko noč!

Anton Krapenc, predsednik skupnih društev.

DEMAGOGI

Arcadia, Cal. — Kdo so demagogi in kakšni so? Vsak človek si naredi po svoje sliko o njih. Demagog v človeški podobi je podoben prascu, ki je umazan do glave, a na sebi ima lepo, čisto izlikano obleko. Demagog je tudi tisti, ki hinavsko govori in se hlini narodu, sam pa v praksi dela vse drugače. Sam zase hoče vse dobro tega sveta, narod pa zavaja v pogubo in trpljenje. Izkoriščanje naroda mu je v veliko veselje — to je njegova specialiteta. Tak je demagog.

V Clevelandu, okrog Ameriške Domovine, se je zbrala peščica teh demagogov, ki neprestano lažejo in zavajajo narod. Kdo jih je za to pooblastil? Mogoče Rožman iz Hitlerjevega tabora, mogoče pa so se sami postavili. Toda eno je gotovo: zviti kaplan Gabrovšek je bil poslan od nekod, da vodi zgago med slovenskim narodom v Ameriki. Mogoče ga je poslala zelo dobro organizirana črna klika iz Ljubljane via London? ...

Če Gabrovšek misli, da ima v tej deželi tak material kot ga je imel v Ljubljani in po kmetih v stari domovini, potem se silno moti. Slovenci v tej deželi odklanjamo take demagoge, kajti imamo dovolj podlage in izobrazbe, da ne bomo nasledili takim demagogom. Sramota za človeka, ki se šteje za izobra-

ženca, pa piše take bedarije in otročarije kot "Trije kralji". "Čez tri gore, čez tri vode" in pa uvodnike v A. D. Ali misli Gabrovšek, da smo ameriški Slovenci kup gnoja, na katerem bo stal on in njegova klika in serviral take budalosti in zavajanja?

Ali Gabrovšek sam ne izhaja iz slovenskega naroda? Ali nima niti malo čuta in poštenja v sebi? Človek bi sodil, da ne, kajti drugače ne bi blatil naroda, ki je bil teptan in zaničevan stoletja in stoletja, danes pa vstaja in se želi otresti tujega jarma, nato pa živi mirno in pošteno življenje preprostega človeka.

Naš narod v splošnem je imel borno življenje, pasje življenje! Vsi so ga brcali od vseh strani, zlasti pa njegovi pred postavljene. Vzlic temu je vse brce žilavo prenašal ter se prilično veselil svojega življenja, dasiravno je živel neprestano v veliki revščini in bedi. Dajte temu narodu enkrat priliko do lepšega življenja! Naj živi v miru veselo življenje! Zakaj rajši ne greste tem narodom na goro Kalvarijo? Ne, tega ne boste storili, temveč baš nasprotno — vi mu želite še večje trpljenje. Ali ste res tako sebični in ozkogrudni? Ali imate v svojih prsih kamen mesto srca? Ali so vam res svete samo osebne stvari in se radi tega pod krinko cerkve in vere potegujete za svoje udobje?

Neizmerno trpljenje in gorje ste že zakrivali temu narodu in vaših krivic, ki ste jih storili tu in onkraj morja, ne more nikdo oprati. In še sedaj ne mirujete! Še sedaj se niste nasitili nesramne igre, ki jo igrate z življenji tega dobrega in poštenega naroda. Toda prej ali slej boste razgaljeni do mozga in ljudstvo vam bo pljuvalo v obraz, kajti drugače niste zaslužili.

Rovtarski župnik je komentiral v A. D., da neki John Filipič časti samega sebe in da je postal malik. To ni resnica. Resnica pa je, da je omenjeni župnik vedno v nekakšni zmoti. Zakaj ne bi rajši preudiral malo samega sebe in spoznal bi, da je človek sam Bog. Človek je stvarnik sveta; on je ustvaril vse, kar vidijo oči in otipljejo roke. Župnik se naj malo ogleda svojo vilo-župnišče in cerkev in moral bo priti do zaključka, da je vse ustvaril človek-stvarnik. Ako ne bi ustvarile njegovega župnišča in cerkve žuljeve roke faranov-ustvariteljev, ne bi imel tako lepega in dobičkonosnega posestva.

Naj še dodam, da je bolje, da župnik obdrži strah o srečanju onstran groba za kralja Matjaža, ki spi spanje pravičnega. Kadar stvarnik umre, umre za večno. Tudi Kristus je umrl in tedaj ni bil več Bog, ampak samo človek. Za človekom ostanejo samo spomini, zato je človek Bog le toliko časa, dokler živi.

John Filipič.

ODGOVOR CLEVELANDSKEMU DOPISNIKU

Iron Mountain, Mich.—Clevelandski dopisnik se lansko leto ni dostikrat oglašil v Prosveti, zdaj pa spet bolj pogostoma piše. Vzlic temu, da ima enake ideje kot bivši urednik Prosvete, čitam njegove dopise. Tudi jaz mislim, da bi lahko imeli naši dopisovalci malo več hvala za naše uboge vojake, pa naj bodo Slovenci ali pa kake druge narodnosti, kajti vsi so Američa-

Ameriški razbijalci tankov se pomičejo skozi strateško važno mesto Muenchen-Gladbach, kjer sta se spojili prva in tretja armada in zajeli 50.000 Nemcev. Blizu tega mesta je prva armada tudi prekorčila Reno.

ni. Resnica je tudi, da ameriški kapitalisti pomagajo Rusiji in brez ameriške pomoči bi hudobreda ruskim armadam, česar ni najbolj odlikujejo. Vprašanje je, ali bi sploh dobili Slovani svobodo, ako ne bi pomagala Amerika. Toda ne smemo pozabiti, ako ne bi ruski narod toliko žrtvoval in se tako hlabro boril, najbrže bi bil zasuzjen ves svet.

To se je zlasti pokazalo letošnjem leto, ko je Rusija temeljito porazila nemške armade na Poljskem. Z uničenjem nemških armad na Poljskem so zelo veliko pomagali ameriškim in drugim armadam na zapadni fronti. Ako ne bi tedaj sovjeti pričeli z veliko ofenzivo, bi padlo mnogo, mnogo več ameriških vojakov na zapadni fronti kot jih je. Zato gre vsa čast in priznanje rdeči armadi. Ako bi vladal v Rusiji še vedno car in ne Stalin, se ruske armade ne bi tako sijajno odlikovale in ne bi bile oborožene z modernim orožjem, kakor niso bile v prvi svetovni vojni. Tukajšnji list priznava, da je imela Nemčija boljše tanke kot pa ameriška armada, zato je bila potisnjena nazaj. Prav tako isti list piše, da imajo Nemci najboljše tanke na svetu, vendar pa so ruski težji in boljši od nemških. To so Nemci sami priznali.

Poljski narod je največ pretrpel v tej vojni, toda sedaj je protu Rusiji. Namesto da bi bili hvaležni Rusiji, ker so njene armade osvobodile Poljske, pa tulijo kakor volkovi.

Dopisnik iz Clevelanda piše, da je videl v filmu, kako ameriške ladje dovažajo blago v Rusijo. To je vse verjetno. Ne verjamem pa, da je bila taka revščina v Rusiji pred to vojno, kakor piše on. Sinoči sem tudi jaz videl ruski film, ki se imenuje "Song of Russia". Dobro bi bilo, da bi clevelandski dopisnik šel pogledat ta film, potem bi moral bolj stvarno pisal o Rusiji. On je nekoč zapisal, da se njemu vidi nespametno, da ta ali oni piše o Rusiji, ako še ni bil tam. Kako pa more on trditi, da je bilo v Rusiji slabše kot v Ameriki v Hooverjevih časih, ko vendar ni bil še nikoli v Rusiji?

Ni še dolgo tega, ko sem čital v Prosveti, da je bila Čehoslovaska pred vojno najbolj demokratična država v Evropi. Sedaj pa je prva država, ki je podpisala pakt z Rusijo. Čehoslovaska je ruska sosedna in njej so dobro poznane ruske razmere. Edvard Beneš je profesor in dober diplomat, zato ve, kaj dela. Poprej je bila Čehoslovaska pod francosko in angleško protekcijo, kaj pa se je potem z njo zgodilo in kakšno "protekcijo" je dobila, ko jo je napadel Hitler, pa vsi vemo.

Omeniti moram, da sem videl film, v katerem je kazalo, kako postopajo s črnci v Afriki. Rečem samo tole: sreča za Jugoslavijo, če pride pod Rusijo, namesto pod kakšno drugo državo, katera bi jo prav gotovo skušala izkoriščati, kot se je to v veliki meri godilo pred vojno.

Dopisnik je tudi omenil o slovenskem milijonarju iz Calumeta. Seveda, on je samo en milijonar. Tudi jaz sem si ogledal calumetski rudnik, toda nisem vprašal za delo, kajti kar sem videl—je bilo dovolj zame, čerav-

no sem poprej delal v železnem rudniku. Govoril sem tudi z neko priletno rojakinjo. Povedala mi je, da je prišla v Ameriko pred 50 leti. Njen mož je delal za \$1.35 na dan (deset ur). Družina je štela šest članov, toda ženska je morala priti za druge, da je tako pomagala preživljati družino. Potem je njen mož dobi letko in umrl. Nato mi je še dejala, da ji ni bilo nikoli dobro v Ameriki razen sedaj, toda sedaj je stara in bolna.

Sedaj pa nekaj besed o Hooverjevih časih. Nekaj rojak mi je pripovedoval: "Bil sem v Duluthu, Minn., čakajoč na vlak. Zaslusal sem pogovor o Hooverjevem parku. Ker sem imel dovolj časa na razpolago, sem se odločil, da ga grem pogledat. V svoji naivnosti sem res mislil, da je nekje lep Hooverjev park, toda ko sem prišel tja, sem videl jarek, katerega so imenovali Hooverjev park. V tisti dolini je bilo mnogo brezdomcev in eden njih me je povabil, če se jim hočem pridružiti. Šele tedaj mi je bilo jasno, kaj se je godilo v bogati Ameriki."

Clevelandski dopisnik je imel v času depresije stalno delo ter je bil preveč zaposlen, da bi videl kaj vse se je godilo v tej deželi. Ne, v Ameriki ne bi bilo treba revščine, ker je najbolj bogata dežela na svetu. Revščino in bedo bi lahko preprečili kapitalisti, ako ne bi bili tako lakomni.

John Ulrich.

FILMSKA PREDSTAVA V KORIST JUGOSLAVIJE

Pittsburgh, Pa. — Naš narod v Jugoslaviji zelo potrebuje živili, zato je odbor American Committee for Yugoslav Relief Lawrenceville Chapterja sklenil podati filmsko predstavo. Nekaj posebnega v zvezi s filmsko predstavo bo, ker se bo pobiralo za vstopnino konzervirano mesto denarja. Ta predstava se bo vršila dne 8. aprila v Slovenskem narodnem domu na 57th in Butler st. ob pol osmih zvečer.

Vstopnina bo znašala pet konserv za osebo, pa naj bodo škaldjice konzervirane mleka, kakao, sadje, zelenjava itd. Torej vstopnina je pet konserv ali pet konzerviranih živil.

Vsa ta živila bodo poslana našim bratom in sestrkam v Jugoslavijo.

Mr. Cornelius Scully, pittsburghski župan, je določil takozvani "jugoslovanski teden", kateri se prične z 26. marcem in po vsem Pittsburghu bodo zbirali konzervirano hrano za Jugoslovane. Mi se jim bomo pridružili z omenjeno filmsko predstavo, s katero upamo, da bomo zbrali skupaj čim več konserv in škaldjic z živili, katere bomo poslali v Jugoslavijo.

Na svidenje v nedeljo zvečer: 8. aprila.

Za odbor:

Frances Lokar, tajnica.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Titov govor o programu vlade

(Nadaljevanje in konec.)
Ekonomska rehabilitacija

Vlada smatra, da bi bil veliki vojni napor naše domovine brez uspeha, če bi se začelo z največjim sistematičnim naporom ne storilo vse, kar je v naših močeh, da se pospeši ekonomska moč države, katere je toliko trpela med vojno.

Izboljšanje ekonomskega življenja je pred nami kot skrajno težaven problem v ozadju in na fronti. Ekonomska destrukcija, povzročena od vojne, je tako velika, da je planirana intervencija od države z organizacijo in izvrševanjem ekonomske rekonstrukcije, vključno regulacija vsega ekonomskega življenja v državi, sama od sebe postava brez vprašanja. To je edini način, po katerem moremo mi obratiti vse razpoložljive vrednote, ki morajo biti organizirane in uporabljene v rekonstrukcijskem delu vsake federativne enote, kakor tudi v rekonstrukciji vseh tistih vodilnih odsekov v produkciji, katere služijo vsej državi.

Volitve
 Prepričanje vlade je, da je najkrajša pot do končne uredbe vprašanja državne organizacije v obdržavanju svobodnih volitev v zakonodajno zbornico s splošne volilno pravico in kakor hitro mogoče po osvojenju vse države. To velja tudi za federacijske zajednice. Ta svobodno izvoljena zakonodajna zbornica bo seveda imela končno besedo glede odlokov in zakonov, izdanih od AVNOJ in kasneje po povečani začasni zbornici, katere formacija bo ena izmed prvih nalog vlade in prezidija AVNOJ. Vlada bo podvzela korake za izvedbo splošnih volitev za podrejena telesa ljudske administracije kolikor mogoče kmalu po volilnih principih, ki so tako, kakor povedano zgoraj.

Privatna inicijativa in združništvo
 Zaen bo vlada garantirala popolno svobodo in pomoč pri privatni inicijativi in ekonomskemu delu, brez katerega si ni mogoče misliti nagle rekonstrukcije v Jugoslaviji.

Posebna pozornost se bo posvečala združništvu gibanju, ki bo igralo veliko vlogo v rekonstrukciji države.

Pomoč od zaveznikov

Jugoslavija je sorazmerno nopolna največje ekonomske žrtve. Zato pa jugoslovansko ljudstvo pričakuje upravičeno, da bo v obdobju njihovega pomanjkanja in v delu ekonomske rehabilitacije dobilo popolno pomoč od svojih zaveznikov, podporo, ki bo odgovarjala njegovi neseničeni kontribuciji k skupni stvarni zaveznikov narodov.

Življenjski standard
 Vlada smatra potrebno, da podarja zlasti to, da so nosili največje žrtve v življenju in materijalu za svobodo Jugoslavije najširši krogi ljudstva, to se pravi delavske mase. Zato bo izboljšanje pri hrani, obleki itd. kakor tudi pri vsem ekonomskem in socialnem položaju teh krogov, nedeljiva obveznost z razvojem naših ekonomskih sil usmerjena za končno zmago nad sovražnikom.

Poljedelske reforme in inteligentna

Vlada bo tudi načela kmetijskega problema, kakor hitro bo mogoče, z agrarsko reformo in nadaljevanjem, da se omogoči revnejšim slojem kmetovalcev priti do zemlje, zaeno s potrebnim orodjem. S kmetovalci moramo preiti tudi probleme dolgov; industrijskim delavcem in inteligenci moramo rešiti problem tamkajšnjega izboljšanja njihovega ekonomskega položaja z upostavitvijo pogojev za socialno in kulturno izboljšanje, socialno zaščito itd. Vlada bo posvečevala posebno pažnjo vojnim žrtvam, vojnim sirotam in družinam vojnih ujetnikov. Z ozirom na socialne uredbe bo vlada v ozkem stiku z delavci in služenci, kakor tudi z vodstvom kmetijskih in konsumnih združenj.

Svoboda in suverenost ljudstva
 Da izpolni vse te naloge, bo vlada, sloneč na podpori demokratično izvoljenih oblasti in v ozkem stiku ter kolaboraciji z vlada mi vsake konfederacijske enote, posvečala vso svojo pozornost, da se podkrepi in razvije ljudska avtoriteta v širokem demokratičnem smislu. Po magala bo krajevnim organom oblasti in regularnim ljudskim bodnijam, da bodo služile interesom ljudstva v najvišji meri in da se bodo opremili za svojo nalogo kot čuvaji ljudske svobode ter suverenosti ljudstva, kakor tudi za nalogo izvrševanja velikega dela rekonstrukcije v državi.

V tej zvezi bo vlada podvzela vse potrebne korake, da uredi vprašanje zakonodaje in da postopoma sponje kakor hitro bo to mogoče. Vsa vprašanja, ki zadevajo sestavo centralne in federativne vlade, bodo pred formiranjem zakonodajne zbornice rešena v najožji kooperaciji in v skladnem sporazumu s federalno vlado.

Ljudstva graditelj svoje usode
 V svojem prizadevanju za osvobodjenje, so jugoslovanska ljudstva dokazala nesporno, da so bile njihove velike žrtve v življenju dane ne samo za osvobodjenje izpod zunanjih sovražnikov, pač pa tudi za notranji napredek in regeneracijo dežele. Globoko navdahnjeni z željo, da ustvari resnično demokracijo, je ljudstvo započelo in odobrilo novo podlago za ljudsko upravo. Oni hočejo biti gradbenik kakor tudi kapitan svoje lastne usode. Pred očmi jugoslovanskih ljudstev, katere so izkusila nepojmljive grozote, teror, masakri in destrukcijo od tujih vpadnikov in domačih izdajalcev, svetli jasen in velik cilj novega sveta, katerega bodo zgradili s svojimi lastnimi rokami za srečnejšo bodočnost in prosperiteto. Pri vseh svojih delih bodo vladi stala ta stremiljenja svojega ljudstva pred očmi.

Posiv Jugoslovanom
 Vlada končuje prvo poročilo programa s pozivom na ves narod v Jugoslaviji, na vse progresivne in dobro misleče ljudi brez oziroma na njihova prepričanja glede detajlov in načina za izvršitev nalog pred njo, da se zavežejo brezpogojno za borbo do zmage nad sovražnikom in za rekonstrukcijo države.

Na vas vseh je ležee, da postavite velike ljudske interese nad tiste od posameznikov, da se ne daste zapeljati od obziranj reakcionarnih in pustolovskih elementov in da ne podležite obupnim čutilom zastrašenosti destrukcije po štiriletni okupaciji in borbi, med katero so bili začetni prvi koraki reda in pravice. Vlada bo delala v svojem prizadevanju, da odpravi vse napake, ki utegnejo biti in bo ravnala strogo z javnimi in tihiimi sovražniki. Temeljna ideja, na kateri sloni ta program, je kolikor mogoče hitra osvoboditev domovine, mir in rekonstrukcija z močno vsega ljudstva.

—ZOJSA.

Japonska vidi dolgo vojno

Washington, D. C., 29. marca. —Radio Tokio je naznanil ustanovitve odbora "za vodstvo dvasetletne vojne proti Ameriki in Veliki Britaniji." Odbor, kateremu načeljuje Hachiro Arita, upa, da se bodo zavezniki naveličali prelivanja krvi, da bosta Roosevelt in Churchill umrli ali se postarala in ne bosta mogla voditi vojnih hujšavev. Naznanilo dostavlja, da so imeli člani odbora prvo sejo včeraj.

Poraz Nemčije blizu, pravi general

London, 29. marca. — General A. Vasiljev, načelnik ruske vojaške misije v Londonu, je dejal, "da je Nemčija že zajeta v jeklenem obroču, ki se stalno zožuje. Zmaga je blizu. Nemčija je že izgubila vojno."

Organizirano delavstvo v Rochesterju, N. Y., se aktivno udeležuje vseh javnih aktivnosti in je važen faktor v življenju mesta. Na sliki je skupina zastopnikov unij CIO in ADF, ki se posvetujejo o javnih zadevah.

Domača fronta

Office of War Information
 Washington, D. C.

PET ZAHTEV STRICA SAMA

Washington. — Vlada je priporočila, da nujno prosijo svoje državljane, da ta teden store naslednje:

Odzovite se nujnemu pozivu 153 tovarov za radarske aparate, ki so trenutno zastale v svojem programu proizvodnje in potrebujejo 10,000 delavcev. Devetdeset odstotkov teh del morejo opravljati ženske moči. Javite se svojemu najbližjemu United States Employment Office.

Odpovejte se vsem načrtom za potovanja za zabavo. Zahtevajte po Pullmanovih vozovih za prevoz ranjenih vojakov so danes 5-krat večje kot 6 mesecev pred začetkom sedanjih transportov, ki še vedno naraščajo.

Darujte revije, knjige in različne igre svojemu lokalnemu uradu Rdečega križa. Vojni veterani, ki se zdravijo v bolnišnicah, vam bodo hvaležni za nje.

Ne pozabite v teh gorkih dneh hraniti gorivo. Bodoče dodelitve utegnejo biti manjše.

In zapomnite si — vaš "vrt zmage" je letos še bolj potreben kot prej. Izdejalte svoje načrte za svoj vrt že zdaj in glejte, da boste pridelali čim več živila, ki je tako vitalne važnosti za naš vojni napor.

GOSTILNE

Washington. — Office of Price Administration je objavil, da bodo morala vsa podjetja, ki prodajajo pivo in druge pijače na podlagi malta ali alkoholne pijače za zauživanje na licu mesta, razobesiti na 16. aprila ali prej uradne cenike OPA, na katerih bodo navedene cene teh pijač. Na razpolago bosta dva cenika; prvi za pivo, "ale", "porter" ali "stout", na prodaj v steklenicah ali na kozarec, a drugi za 14 vrst alkoholnih pijač, katere običajno imenujemo "bar liquors". Vsako podjetje bo moralo razobesiti maksimalne cene za toliko teh proizvodov kot jih ima v prodaji.

Na obeh cenikih bo navedeno število unč v kozarcu ali steklenici, za katero je veljavna omejena maksimalna cena. V slučaju takozvanih "highballs" bo na ceniku navedena količina whiskeyja v unčah, ki se nahaja v pijači.

BENCIN ZA VRTNARJE

Washington. — Office of Price Administration naznanja, da bodo osebe, ki imajo "Victory" vrtove, prejele tudi letos dodatne odmerke bencina za potovanja, potrebna za obdelovanje vrtov. Lokalni War Price and Ration Boardi bodo prevzemali prošnje za dodelitev od 26. marca naprej. Pogoji, katerim bo moral vrtnar ustreči, da mu bo ugodno, bodo v bistvu isti kot zadnji dve leti, z dodatkom, da vrt ne sme biti oddaljen več kot 15 milj od vrtnarjevega doma oziroma njegovega dela.

PENICILIN

Washington. — War Production Board je v svojem prizadevanju, da stavi penicilin na razpolago tudi vsem bolnišnicam in zdravnikom, uspel in naznanil, da smejo producenti in razdeljevalci prodajati to zdravilo od 15. marca naprej v običajnem trgovskem prometu.

RESTAVRACIJE

Washington. — Office of War Mobilization and Reconversion je pooblastil War Manpower komisijo, da oprosti določbo polnočne policijske ure ene restavracije, ki dajejo hrano delavcem

vojnih obratov. To je naznanil Paul V. McNutt, načelnik WMC. Glasom določbe glede prvotnega načrta izvedbe policijske ure, bi smele ostati odprte le take restavracije, ki so bile običajno odprte vso noč.

McNuttova izjava pravi med drugim naslednje: "Ravnatelj za vojno mobilizacijo in rekonvercijo je pooblastil načelnika War Manpower komisije, da podaljša policijsko uro po polnočni onim restavracijam, ki so potrebne, da dajejo hrano delavcem vojnih obratov, ki delajo ponoči. Pokrajinski ravnatelj War Manpower komisije in uradniki, katere bodo pooblastili za to, so pooblašeni, da podaljšajo policijsko uro restavracijam, ki ostanejo odprte v smotru, da dajejo hrano delavcem vojnih obratov."

V-POŠTA NAJBOLJ VARNA

Washington. — Poročilo, sestavljeno v uradu OWI glede dopisovanja z vojnimi ostrovarji, ki so v vojni, kaže, da je V-pošta še vedno najbolj varen način dopisovanja, obenem pa tudi — ako upoštevamo vojne razmere — več ali manj redne brzine v dostavljanju. Vsak zavoj V-pošte nosi svojo posebno številko. Originalna pisma je zadržan, dokler ne javi urad odstranjenja, da je prejel dotični zavoj. Šele tedaj so originali uničeni. Ako se torej pripeti, da eden teh zavojev ne dosepe tja, kamor je naslovljen, more poštni urad napraviti nove posnetke, ki so takoj poslani naprej.

Od trenutka naprej, ko vržete pismo v poštno omario, je vse pripravljeno za čim hitrejšo dostavo najbližjemu poštnemu uradu vojske ali mornarice. Poštni Department sodeluje v tem pogledu tako popolnoma kot le more. V-pošta je takoj oddeljena od vseh drugih pošilk in oddide takoj na najbližjo postojanko, kjer delajo posnetke. Te naprave se nahajajo v New Yorku, Chicagu in San Franciscu.

Od leta 1940 naprej, ko se je začelo dopisovanje z V-pošto, je bilo odposlanih preko 937,000,000 pism po tem mikrofilm-skem potu. V-pošte pa se poslužuje tudi vojska in mornarica za prenos ministerijskih uradnih ukazov, instrukcij ali drugih dokumentov.

VRTNARJI

Washington. — War Food Administration poroča, da se je glasom obvestil, prihajajočih od ravnateljev podružnic v posameznih državah, delo v "vrtovih zmage" na južni in na pacifiški obali uspešno začelo. V več državah so izdali governernji proklamacije, v katerih so opozorili na veliko letošnjo potrebo domačih vrtov ter nakazali cilj, katerega velja doseči. Nekatere države poročajo, da je interes in zanimanje vrtnarjev zdaj večje kot prejšnja leta, kot razvidno iz povpraševanja po informacijah v kolegijah za poljedelstvo, po publikacijah glede vrtnarstva in tudi iz rastočih prodaj semen.

OWI.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-58 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR
 Izvršni odbor
 VINCENT CAINKAR, gl. predsednik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 F. A. VIDER, gl. tajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 ANTON TROJAR, gl. pomožni tajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 MIRKO G. KUHEL, gl. blaginjak 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 LAWRENCE GRADISTEK, tajnik bol. odd. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. odd. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 PHILIP GODINA, upravitelj glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 ANTON GARDEN, urednik glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki
 MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik Box 64, Universal, Pa.
 CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik 3079 W. 68th St., Cleveland 2, Ohio
Distributni podpredsedniki
 JOSE CULKAR, prvo okrožje 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
 JAMES MAGLICH, drugo okrožje R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
 RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje 7925 Middlepointe, Dearborn, Mich.
 JOHN SPILLER, četrto okrožje 3979 Randall St., St. Louis 18, Mo.
 URSULA AMBROZICH, peto okrožje 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
 EDWARD TOMSIC, šestno okrožje 823 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odbor
 MATH PETROVICH, predsednik 253 E. 131st St., Cleveland 10, Ohio
 VINCENT CAINKAR 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 F. A. VIDER 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 MIRKO G. KUHEL 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 JACOB ZUPAN 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
 LONARD J. LOTRICH 1537 So. Trumbull St., Chicago 23, Ill.
 RUDOLPH LISCH 700 E. 260th St., Euclid 17, O.

Porotni odbor
 ANTON SHULAR, predsednik Box 27, Arma, Kansas
 FRANK VRATARIČ 315 Toner St., Luzerne, Pa.
 FRANK BARBIĆ 19511 Muskoka Ave., Cleveland 19, Ohio
 ANDREW VIDICH 772 E. 188th Street, Cleveland 18, Ohio
 JOSEPHINE MOČNIK

Nadzorni odbor
 FRANK ZAITZ, predsednik 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
 JOSEF FIFOLI 1237 E. 60th St., Cleveland 3, Ohio
 ANDREW GRUM 17168 Snowden, Detroit 21, Mich.
 JOHN OLIP 221 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
 FRED MALGAI 25 Westlake Ave., Peru, Ill.

Glavni sadrnik
 DR. JOHN J. ZAVERNIK 2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

Rumunski incident...

Napisal Donald Bell
 Prvi val optimizma, ki je sledil konferenci v Jalti, je pomegel. Med vesilami se je pojavila nova napetost. Stari očitki o enostranskem ravnanju, o sferah vpliva brzo zopet po zraku. Toda verjetno je, da bo rumunski incident brzo pomegel, kajti lažje ga bo poravnati kot poljsko ali grško vprašanje.

Ameriška in britanska javnost je domnevala, da je na Rumunskem nekaj narobe. Kaj je, resnik ne ve — znana so le diplomatska dejstva. Vesti o nemirih v Rumuniji so bile objavljene šele dva dni po prihodu sovjetskega podkomisarja za zunanje zadeve Višinskega v Bukarešto. General Radescu je moral odstopiti, a konservativni "odpadnik" Peter Groza je sestavil novo vlado, ki je bila Kremlinu tako všeč, da jo je nagradila s takojšnjo vrnitvijo Transilvanije.

Naš državni department in angleški zunanji urad sta zahtevala objasnila, in sicer na podlagi dokumenta iz Jalte. O odgovoru nimamo pojma. Le neuradno imamo odgovor od ameriških in angleških korespondentov, ki so bili poslani z letalom v Rumunijo in so poročali, da uživa nova rumunska vlada dokaj priljubljenosti med masami prebivalstva rumunske prestolnice.

Tako stoji zadeva. Staviti si moramo tri vprašanja: prvo, ali so Rusi ravnali pravilno in, ako ne, kako naj nastopajo v bodoče; drugo, kakšni interesi velikih sil so prizadeti; tretje, kaj so želje rumunskega naroda.

Rusi navajajo dvoje razlogov, da opravičijo svoje ravnanje. Prvič, da je rumunska vlada legalna. Nastavil jo je rumunski kralj Mihail, ki ima pravico imenovati vsako protifašistično vlado pod pogojem, da se pokori določbam premirja. Drugič, Radescu se je pokazal nezmožnega, da prepreči sabotažo zadaj za rusko fronto. Videti je, kot da so hoteli Rusi povzročiti položaj, podoben onemu na Grškem, kjer je vlada generala Plastiras še vedno na konju nazvala Jalti. Rusi pa obtožujejo vlado generala Plastiras na precej podoben način kot zapadni svet novi rumunski režim. Ako bi Anglija in Amerika uradno posegli vmes v Rumunijo, bi Sovjetska unija odgovorila s tem, da bi vrgla na mizo grško vprašanje in morda še nekatere druga vprašanja, ki se tičejo dežel južne in zapadne Evrope.

Kaj pa glede interesov zapadnih vesil na Rumunskem? Britanija, Amerika in Francija imajo le trgovske, oziroma gospodarske interese v tej deželi. Sedem odstotkov rumunskega narodnega premoženja je last inozemstva. Petrolejski vreli, petrolejske rafinerije in silosti za žito. Pred vojno je odhajalo 5 odstotkov dohodkov Rumunije v inozemstvo kot dividende za investirani kapital. Zapadne vesile pa ne morejo upati, da jim bo mogoče ohraniti močan politični vpliv v tej deželi. To pa je sovjetski interes v Rumuniji. Sovjeti žele močan balkanski blok, katerega del naj bo tudi Rumunija. Sovjeti žele sli-

Težave londonskih Poljakov v Mehiki

Mexico City. (ONA) — Mehiko zunanje ministrstvo si dela mnogo preglaive radi poljske situacije, ki je postavila težke probleme protokola in politične etike.

Položaj je v kratkih besedah naslednji: Mehika vlada je naklonjena Sovjetski uniji, ki je priznala lublinsko vlado. Pred nekaj meseci pa je mehiška vlada priznala londonsko zamejno vlado, ki je 21. marca razpustila svoj "parlament". Po konferenci v Jalti je bilo popolnoma jasno, da je poljska vlada na škibkih nogah.

U.S. PUBLIC VOTES ON WHAT TO DO WITH NAZI GERMANY
 Survey statistics based on Roper Poll for FORTUNE Magazine

ABOLISH NAZI PARTY	Yes: 93.0	1.9
DEMOLITZ GERMAN ARMY	Yes: 84.7	3.6
OCCUPY GERMANY	Yes: 85.5	3.6
BREAK UP GERMANY	Yes: 40.5	33.7
RESTRICT GERMAN INDUSTRY	Yes: 43.0	41.0
REBUILD WITH GERMAN LABOR	Yes: 62.4	21.8

As published in March issue of FORTUNE
 Copyright 1945, Time Inc.

Riba, sloneča na statistiki, nazorno pokazuje ameriško javno mnenje o raznih vprašanjih glede Nemčije.

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

Govoril je o cerkvi, namestnici božji na zemlji, in o tem, kar je storila v minulih vekih, ko je izpreoblačala nevernike, ščitila šibke in dajala pribežališče, brzdala silne, delila svetotajstvi krsta in zakona ter pokopavala mrtve. Cerkev, dekla in namestnica božja... "Le njena zasluga je"—tako je nadaljeval pridigar s širokim razmahom rok in njegov glas se je zvonko razlil po hramu—"le njena zasluga je, da smo boljši od živali... Po zaslugi cerkve verujemo; zato smo močni. Deležni smo sile Njegove, ki je Bog vojnih trum, in zato bomo podjarmili sveti!"

Premolknil je in množici je zastalo dihanje; nato je nadaljeval s tišjim glasom: "V čem je brezumje paganov, kadar se košatijo v svojem napuhu? V tem, da zametavajo Boga! Oni pravijo: tole je, ker vidim, da je; ono je, ker slišim, da je; tistile predmet obstoji, ker se ga lahko dotaknem. In to je vse, kar je, drugega ni ničesar. Toda, ali je v tem, kar vidimo, slišimo in utipljemo, tisto, kar nas sili, da umiramo za idejo? Ali je to tisto, kar nam zapoveduje, da umiramo za vero in čast? ... Uverjen sem, da ne. Ne predmeti naših čutov, ampak Bog je vzrok vsega—On edini!"

Oni pa Ga zametavajo. Toda On vprašuje: "Kdo je z Menoj?" ... Otroci moji in bratje moji, ob tej uri in v teh poslednjih dneh sveta se je zazdelo Vsemogočnemu dobro, da bi nas izkušal. Kdo je tedaj z Njim? Kdo je pripravljeno dati nevidnemu prednost pred vidnim, časti prednost pred življenjem, Bogu prednost pred človekom, vištevju prednost pred nizko in v cerkvi prednost pred svetom? Kdo je Zanj? Zasramovan v tej neznanosti pokrajini svojega stvarstva, bičan, s trnjem ovenčan in okrvavljen, čeprav je gospodar nebes in zemlje, življenja in smrti, sodbe in večnosti ter vladar vseh neštetih svetov vesoljstva, prihaja k vam! Ali Ga vidite? Vsemogočnega Boga, ki je bil in je in bo! Kdo je Zanj?"

Ko je izrekel te besede, je sveča nad njegovo glavo nenadoma ugasnila in tema se je zgrnila na stotine poslušalcev, ki so mu viseli na ustnicah. Val nepopisne ganjenosti se je razlil preko množice. Moški so prestopali in hrup njihovega teptanja je nalik daljnemu gromu zlovesče odmeval pod oboki; ženske so htele, vzklitale in molile. Z glasom tresočim se od razburjenja je svečenik pred oltarjem blagoslovil vernike; v naslednjem trenutku se je gospa Catinotova dotaknila moje lakti in pomignila, naj ji sledim. Pridigarjeve poslednje besede še niso bile izzvenele v mojem ušesu in teshoba, ki me je stiskala za srce, še ni bila odnehal, ko sva že stopala pod zvezdami in nama je nočna sapa hladila sence. Še nekaj trenutkov in stala sva v njeni hiši, v razsvetljenem salonu, kjer sem bil prvič zagledal lepi obraz gospe Catinotove.

Ni mi dala, da bi se bil osvestil; živahno je pristopila k meni ter mi položila svoje roke, s katerih je bila snela rokavice, na komolec. Videl sem, da so ji tekle po licih solze.

"Kdo je z menoj?" je vzkliknila z glasom, ki mi je segal tako globoko v dušo, da sem nehotе vtrepetal. "Kdo je z menoj? Oh, gotovo tudi vi! Vi, gospod, ki so se že vaši očete bojevali za Boga in kralja! Plemič ste; vi ne morete, ne smete odvoliti drhali, da bi se poviševala nad vas! O..."

Ne da bi počakala mojega odgovora, se je odvrnila od mene in si pokrila obraz z rokami. "O Bog!" je vzkliknila z glasom trgajočim se od ihtenja, "daj mi tega človeka, da Ti bo služil!"

Zmede, ki me je obhajala, ne morem popi-

sati; pogled na plakajočo ženo mi je segal v srce, notranji boj, ki se je vrtil v meni, me je razburjal, in stvari, ki sem jih bil videl, so izpodkopavale trdnost mojega duha. Izprva vobče nisem mogel govoriti. Šele čez nekaj časa sem rekel z negotovim glasom:

"Gospa, če bi bil slutil, za kaj gre... Izkazali ste mi toliko dobrote... in se vam ne morem oddolžiti."

"Ne govorite tako!" je vzkliknila z zaklinjačim glasom. "Ne govorite tako!"

Položila mi je sklenjene roke na komolec in se zagledala vame; nato se je nasmehnila skozi solze.

"Odpustite mi," je rekla ponižno, "odpustite mi. Napak sem se lotila posla. Moje čustvo je preveč globoko. Prehitro sem vam povedala, kaj želim in česa vas prosim. Toda uslišite me, gospod. Recite, da me uslišite in hočete biti vredni samega sebe!..."

Zastokal sem.

"Cin, ki ga imam, je njihov," sem dejal.

"Vrnite jim ga."

"Moja vest s tem ne bo utolažena!"

"Kdo je zame?" je nadaljevala s tišjim glasom. "Kdo je zame?"

Globok vzdih se mi je izvil. Sredi tišine, ki je naju obdajala, so se zrušila polena v kamnu in ura je jela biti.

"Za Boga! Za Boga in za kralja!" Sklenila je roke in vzdignila bleščeče oči proti meni.

Muka me je premagala, da sem zaklel.

"A čemu?" sem vzkliknil malone surovo. "Če pristanem—čemu vam bo to, gospa? S čim naj vam koristim? Kaj boste imeli od mene?"

"Vse, vse! Imela bom enega več!" je vzkliknila. "Moža, da se bori za dobro stvar. Poslušajte me, gospod. Vi ne veste, kaj se pripravljajo in v kakšni potrebi smo..."

A tisti mah je zdajci premolknila, pogledala me, prisluhnila in ves izraz njenega obličja se je izpremenil. Vrata niso bila zaprta in po stopnicah je prihajal do naju glas moškega, ki je govoril v veži; še trenutek in začula sva njegove korake, ki so se vzpenjali navzgor.

Gospa Catinotova je bila videti v prvem trenutku presenečena in prestrašena. Naposled mi je mignila, naj mirujem, ter skoro neslišno stopila skozi vrata in jih priprla za seboj.

Prišel je bil v tem mah prišel na vrh. Začuden je vzkliknil, ko se je tako iznenada pojavila pred njim; nato je nekaj rekel, a tako tiho, da ga nisem mogel razumeti. Tudi njen odgovor je bil nerazumljiv, a zato sem ujel vse, kar je govorila dotle.

"Nočete mi odpreti teh vrat?" je vzkliknil on.

"V to sobo ne," je odvrnila s smelim glasom. "Saj lahko govoriva v kaki drugi."

Zdelo se mi je, da slišim njuno dihanje. Predstavljaj sem si ju, kako izzivajoč gledata drug drugega. Koprnel sem od nestrpnosti, da bi stopil med njiju.

"A to je neznosno!" je vzkliknil naposled. "Nedopustno je. Ali boste tako sprejemali vsakega tujca, ki pride v mesto? Z njimi se zapirate in kramljate med štirimi očmi, jaz pa ginevam od hrepenenja po vas! Ali naj... Pravim vam, da hočem v sobo!"

"Ne dovolim, da bi stopili vanjo!" je viknila ona.

Toda jeza, ki je zvenela v njenem glasu, se mi je zdela pritvorjena.

"Že to je preveč, da me žalite," je nadaljevala ponosno. "A kakor hitro se me dotaknete ali razžalite njega..."

(Dalje prihodnjič.)

AS RIVER BROKE VALLEY LEVEE AT CINCINNATI

Pogled na veliko poplavo pri Cincinnatiju, O., kjer se je mogočna reka Ohio razlila po okolici, ko se je zrušil nasip. Mnogi kraji ob tej reki so zopet utrpeli ogromno škodo.

jo je v mojo zabavo nabavila stara mamica.

Prehrano nam je dajala Katrica nasproti škofije. Za mesečnih deset goldinarjev smo dobili za zajtrk kavo in velik kos kruha, opoldne juho, meso s prikuho in zvečer štruklje ali pa kavo — vse v diluvialnih količinah. Nisem se mogel pritožiti.

Začela se je šola. Kar čudil sem se, ko je rajni profesor Korschegg že pri prvem nastopu izza svoje velike, modre in zašnofane rute, ki jo je venomer držal pod nosom, pobaral: "Kje je pa tisti Kristofov Pepček? Pojdi no sem, fantek, da te ogledam!"

Ni mi bilo baš dobro pri srcu, češ, kako da me pozna. Takoj pa se mi je razvedrilo lice, ko me je pogladil po rdečem licu ter me vprašal, če imajo stara mati še kaj brinovca doma — Hm! Kakor sem kesneje zvedel, je prav do sem segla njena skrbna previdnost.

Pet dni pozneje — bila je ravno, sredi in obligatni posetni dan stare mamice —, evo je, ko prihaja po franciškanskem mostu v večno beli peči in z velikansko ročno torbico. Dobro, da takrat še ni vozil tramvaja, ter se nam še niti sanjalo ni o avtomobilih, ker bi bila sicer obo prišla v neprijetno kolizijo s temi vozili. Tako vroče sva se pozdravila sredi franciškanskega mostu.

Taki dnevi so bili zame — paradiž na svetu. Saj sem smel s staro mamico k Lefantu na kosilo: dva krožnika pred seboj, srebrno jedilno orodje, pa servijeto! In goldinarček ali pa še dva. Povrh sem smel še pri sedeti v kočijo, ki me je zapeljala dva ali tri kilometre tja na Posavje proti Urbančku.

Da sem imel spet ves teden kaj posebe za pod zobe, se razume samo po sebi.

Minuli so zlati časi. Že štiri-deset let počiva tam na pokofnih kamniških Zalah. Ti moja preluba stara mamica!

Podgorčani

Da se ne bomo dolgo časa ločili, povem takoj, da so Podgorčani prebivalci vasi Podgorje. Tesno sta zvezana med seboj ta dva pojma. Ne morete si misliti Podgorčana, ki bi ne bil rojen v Podgorju in Podgorja tudi ne brez Podgorčanov. Jasno.

Vas Podgorje leži na vznožju

in na rebri skoraj uro dolgega gričevja, ki se razteza od kriške graščine pa noter do kamniške fitalce. Vas ima tedaj pošteno slovensko ime.

Prikupna je ta starokopitna vasica. Kako ponižno in skromno skriva svoje lične hišice tja v zeleno porebrje ali med kosate kose ter sadno drevje! Časih spet zapirajo pogled na vas razsežni kozolci in gosto obrasle ograje zelnikov in vrto. Zaplankan svet. Če pa se približaš hišam v podnožju s strani ceste, ki vodi za drevjem, za kozolci in ograjami, tedaj se ti odpre spet vse drugačen svet. Idilo zreš tik idile. Bele, snježne hišice in dvorišča polna gospodarskih pridelkov in orodja, kjer kar kipi raznovrstno štirin dvonožno življenje. Hej, kako ti zavriska srce. In ves čas te spremlja isti čar. Hiša ni podobna hiši, bajta ne bajti, a vendar so vse slične, ker so zidane vse z isto sveto ljubeznijo do rodni tal.

Kdor pozna Kamnik, ve, kdo so Podgorčani. Podgorčani so posebne vrste ljudje, ki imajo svoje šege in navade, svojo nošo in svoje križe in težave. So pravi Ribničani, kar se tiče odrezavosti in šegavosti. V čemer pa prekašajo druge, je dejstvo, da so najdlje ohranili pristno kmečko nošo. Kaj so napram njim današnje "narodno" nacifirane dame in damice, kaj tisti ob svečanih prilikah z rdečimi marelami po ljubljanskem tlaku besneči talmi-Gorenjci! Ni vsakdo za našo narodno nošo. Zanj je treba: rasti, pristnosti, rdečeličnosti, oni težki pretehtani korak in prirodnost ter prepočinita.

V vsem tem so se pa vedno odlikovali podgorski fantje in dekleta. Mislim, da niti pri eni hiši ni bilo doma škarje, vsakega je pobrala naborna komisija. In dekleta! Kje so rasli lepši naseljčki, rožmarin in gavrtože, če ne na oknih, za katerimi so žarele oči podgorskih krasotic. Fejst so bili deklič, ne bunke in ne mršave, ne majhne in ne prevelike, skratka plemenjakine. Kaj čuda, saj bi drugače ne bilo tako lepega zaroda, kakršen je v Podgorju.

(Dalje prihodnjič)

V Prosveti se dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA STANE SEDAJ

\$3.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street

New York 11. N. Y.

Razni mali oglasi

FARMA na prodaj

Slovenska vdova želi prodati 225 akrov obsegajočo farmo. 22 glav goveje živine, par mladih konj, prašiči in kokoši. Farmarski stroji, vsi skoro novi in sploh vse, kar se na farmi potrebuje.

Osem sobna hiša; lepa klet.

Dva velika hleva in druga mala poslopja, vse v dobrem stanju.

Prodajam za nizko ceno. Vzrok, sin je pri vojaki.

VINCENCIA MIŠIČ

Star Route.

KANE, PENNSYLVANIA

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vse

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

... Cene zmerno. Unjsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveto stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno leto naročnino. Če pa člani še plačajo pri zaslugi \$1.20 za en tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveto je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveto je:

Za Zaruč. drške in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.50
2 tednika in 3.50	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjih članov moje družine:

2. _____ Čl. družine št. _____

3. _____ Čl. družine št. _____

4. _____ Čl. družine št. _____

5. _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Spomini Kristofovega Pepčka

Josip Suchy

(Nadaljevanje.)

Slovo od stare mamice

Napočil je navsezadnje dan, ko so se — po vsej pravici trdim — oddahnili kamniški purgarji. Menim, da so takrat ta znameniti dogodek pošteno zalivali pri Nebeškem očetu.

Oddahnili pa so se tudi vsi kamniški cuki, mačke in vrabci, zakaj njihove trinoge je pobrala noč, odnosno kamniška pošta, ki nas je po triurni vožnji z vsem balastom iztovorila na obsežnem dvorišču pri Lefantu.

Še danes se mi milo stori pri srcu, če se spomnim, kako je pokala moja dobra stara mamica, kako me je božala ter poljubljala, kake nauke mi je dajala za na pot in z nauki na večer pred alovesom cel goldinar. Hlastno sem ga spravil v že precej dobro založeni mošnjček.

Zjutraj sem še enkrat stopil do njene postelje, da — sprejemem še en goldinarček v srebru. Dobra ženica je pač menda pozabila, da mi je že na pred-

večer dala svoj popotni obolus.

In še en goldinarček mi je vrgla pol ure pozneje, ko je zapotala pošta pred hišo ter je zatrobil postiljon: Trara, trara, die Post ist da! — "Adijo mamica!" sem pozdravil in "Pridikan bodi, Pepček in Boga se boji! No, le sezi tjale na nočno omario ter mi daj denarnico. Na, tukaj imaš še goldinar!"

Bog ti obilo poplačaj, plemenita žena!

...

Neverjetno hladno me je sprejela bela Ljubljana. Kar niso me hotele nositi noge. Še takote nisem čutil, čeprav sem bil tak snežeh. In čisto tako se je godilo vsem ostalim junakom teh vrstic: Sveščevemu Janezu, Trščanovim fantom, Fuksu in drugim.

Slovo od brezskrbnih let, slovo od vseh pustolovščin, sam samcat v tujem mestu, brez zaščitnice, brez žgancev, klobas, dobrega kruha in mleka!

Kamniški postiljon me je s priporočilom stare mamice izro-

čil v varstvo štalmajstru Jerneju pri Slonu. Ta me je s culo in skrinjo vred popeljal v Studentovsko ulico, kjer mi je stara mamica našla varno zavetje pri pobožni ženi za tri goldinarje na mesec, povrh še perilo in zjutraj ter zvečer roženkranc.

Tam sem že našel štiri sotrpine, ki so mrko sedeli na svojih skrinjah. Plaho in boječe smo se spogledavali, motrili in preresetavali. Takoj sem jih precenil, da se mi jih ni bati, ker sem si bil v svesti, da po stanem prav kmalu njihov — kolovodja.

Pobožna ženica je morala že imeti nalog od moje stare matere, naj mi ne greni že prvih uric in dni, zakaj Pepček sem in Pepček tja se je ves dan razlegalo po sobi in stopnišču.

Mislite si sobico, v njej tri žampete zgoraj in tri pod njimi. Očividno se je zamudil šteti sostanovalec. Sredi sobe velika miza, dve klopi in dva stola. Pod stropom navadna petrolejska svetiljka. Po stenah polno svetih podob in rožni venec z jagodami kot oreh debelimi. Na obeh oknih vse polno rož, fugalov z kanarčkom in kletka za vervečo. Kakor sem zvedel,